արժան դատեցանք փոքր 'ի շատէ խօսել օգոյ տաքութեան վրայ, որը բուսոյ և կենդանեաց աճման և գոյութեան գլխաւոր պատճառն է։

Ա-ՍՓ ԱՐՍԻ. Գ. ԱՐՔԵԼԵԱՆՑ։

(ՍՈՒՐԲ ԽԱՉԻ ՎԱՆՔԻՑ)

Ն.ՈՒԷՐ

ՄՏԱԾՈՂ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐԻՆ.

Հայկական սեռի արի զաւակներ.
Ժամ է մեզ պաշտել մեր իրաւունքներ.
Ահա ծագեց արշալոյսը,
Եկէ՛ք դուք էք Հայի յոյսը.
Յառա՛ջ, յառա՛ջ գընացէք։
Յառա՛ջ գընացէք սիրելի Հայեր,
Հերի՛ք է Քընված մնացինք շատ տարեր.
Հասա՛ւ եղբարք ժամանակը,
Ձեզ կանչում է ազգի պարտքը.
Յառա՛ջ, յառա՛ջ գընացէք։
Բարձրացրէ՛ք կրկին Հայութեան փառքը,
Այն որ ունէին վաղ մեր նախնիքը . . .
Թող օտարը դարձեալ չասէ,
Թէ, Հայութիւն դեռ քընած է,
Յառա՛ջ, յառա՛ջ գընացէք.
Յառա՛ջ գընացէք, ամա՛ծ այն Հային
Որ չէ ծառայում իւր ազգի շահին.—
Դա անկիրթ է, խեղճ եւ թշուառ,
Կամ օտար է. չէ մեր եղբայր,
Յառա՛ջ, յառա՛ջ գընացէք։
Յառա՛ջ գընացէք, լուսաւոր խելքով,
Կեանքի արժանի աղնիւ-պարծանքով,
Արհեստ, ուսում եւ դիտութիւն,
Խոստանում են մեզ փրկութիւն,
Յառա՛ջ, յառա՛ջ գընացէք.
Յառա՛ջ գնացէք, ստացէք կրթութիւն,
Գիտեմ չէ սառել մեր մէջ այն արիւն
Որ երբեմն մեր սուրբ նախնիք,
Ծաղկացրին ազգ ու հայրենիք . . .
Յառա՛ջ, յառա՛ջ գնացէք։
Յառա՛ջ գնացէք, մեզ մեր Հայրենիք
Պիտի ճանաչէ հարազատ որդիք.
Դա մեր համար պատրաստ ունի,
Դափնեայ պրսակ մեզ արժանի.
Յառա՛ջ, յառա՛ջ գնացէք։
Յառա՛ջ գնացէք, յառա՛ջ հայրայրներ,
Ձեռք ձեռքի տալով միացրած սրտեր.
Ահա մատ է յաջողութիւն,
Ահա հանդէպ մեր բարութիւն . . .
Յառա՛ջ, յառա՛ջ գնացէք։

Ց-ՐՈ-ԲԻ-Ն ՈՍՊԱՆԻ։

Ղ.ղլար.
1870 Թ.

ԶԱՆԳԱԿ ՄԱՍԻՍԱՑ

Աղերսաւոր հնչէ Մասիս զիւրն զանգակ,
Զաչս զեզափայլ յառեալ յերկին կապուտակ.
Է՛ջ, ով Զուարթուն, Հրեշտա՛կդ Հայոց, Էջ ի ստոր,
Յաշխարհ անլոյս, խո՛ր յանապատս, ու ի ծոցծոր.
Բարբառ Հայկին, Արամայ,
Բան զԱրեսի մարտիցն գոռ,
Լնու ընդ սար եւ ընդ ձոր.
Ելկուն ցոզեն Թոր ի Թոր։
Զինչ այս խաւար, զինչ փոթորիկ, զինչ ամպրոպք,
Եւ շանթք ահեղ կայծականց.
Տեղ եւ տարափ, կարկուտ եւ ձիւն, մառնչ եւ շառաչ մրրկաց.
Ո՛հ, ոչ գիտեմ, զուցէ երկին զայս վճռեաց
Թեզ, ով Մասիս տրտմազգեաց.
Հնչեա զանգակդ ի բարձանց . . .
Յիս Թող դարձցին շանթք ի Քոյոց զգաստանց,
Խուսել ի խիստ ճակատագրէն ո՛ կարաց։
Ո՛հ, չողորմիս յիմ արտասուս, անմահ Տէ՛ր,
Որ ուղխարէն աղերսանայ ողբանուէր.
Սիրոք Հայկազանց անկարեկիր, լո՛ւռ եւ մունչ,
Մինչ ցերբ Աստուած Թոզուս լքեալ 'ւ անտէրունչ.
Դեռ լան ընդ իս նուիրական սուրբ մայրիք,
Վ.ճիտ լճակք, եւ բիւրեղեայ հեղ ալիք.
Դեռ յեղակարծ դէպք կեղերեն զաշխարհ մեր,
Զհայաստան, Դիւցազն Արանց վեհ պատկեր։
Լա՛ց, ո՛հ զանգակդ, ի Մասեաց,
Սարսո՛ւռ յիս սրկ ողբանայն,
Տեսիլ աչաց ահարկու
Կանգնեալ ի դարս դուժարկու . . .
Ա՛ռ զիմ քնար
Ոսկեղարդ.
Զանգակ տխուր եւ թշուա՛ռ,
Ո՛հ, թէ ի վանդ քոյ անոյշ.

Յոյս մի շողայ գեղալոյս,
Ընդ բոլ ապոյ էր ծածկիս,
Արծաթափայլ ի յալիս.
Եւ դառնագէտ,
Կաս եւ հեծեաս ի լալիս.
Այլ օ՜ն, ի բաց, ի բա՜ց յինէն
Եւ արհամարք սեաւ մահուն,
Աջդ Հայրական կարկառեա՛ յիս,
Յայս Թախիծ։

Մա՛յր եւ դայեակ ազգի մարդկան տիրապիծ
Մասի՛ս, շնչեա՛ յիս զեփիւռ,
Զեփի՛ւռ քաղցրիկ, մուտ յիմ սի՛րտ,
— Հա՛ր զանգակիդ ձայն ուժգին,
Սրացիր ի Թիւ տրամագին.
Երկին միայն, եւ Աստուած,
Սրբէ զարտօսր բոյդ յաչաց,
Ո՛վ Զանգակ Մասեաց։

Ներկայ Վարժապետ
Մ. Հասան-Նէճատեանց
յԱխալցխայ։

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

ՆԿԱՐԱԳԻՐ
ՍՆԱՓԱՌԻ ԵՒ ՇԱՀԱՍԻՐԻ

Անափառն մարդկութեան ժանտախտ է. դիմացի մարդիկը իրեն համար կամ իրեն անկարդ կրից համար ստեղծուած լինիլ կ'կարծէ. ազգը կ'մատնէ, հասարակաց կ'վնասէ, և նոցա վնասով կ'ուզէ փառաւորուիլ։ Անափառն ժողովրդոց արեամբ մեծամեծ ապարաններ կշինէ, նոցա մէջ կ'փակուի, շողոքորթներով կ'շրջապատի, նոցա քծնող և և մարդերոյդ գովասանութիւններով կ'սիրտնայ։ Անափառն անմիտ կամ չարամիտ արբանեակներ կ'պահէ, նոցա մոլութեանց և խարդախութեանց աչք կ'գոցէ, նոցա առատ ոռճիկներ կուտայ, մեծագին հագուստներով կ'զարդարէ, մէկ խօսքով նոցա ստրուկ կ'դառնայ, որպէս զի նոցա կարկատուն բանի խօսքերով առժամանակ իւր մոլութիւններծածկէ, ամէնքի մէջ բարերանուի, բոլոր մարդկութեան օգուտը և պատիւ կ'ոտնհարէ՝ միայն իւր փառաւորութեան հետամուտ կ'լինի։ Անափառն իրրև նախանձոտ ուրիշներու բարեաց վերայ կ'մաշի, նոցա հանճարը և ճարտարութիւն նսեմացնելու կ'աշխատի, եթէ հնար լինի, արեգական կ'հրամայէ միայն իւր վերայ ծագել։ Կ'մեռնի եթէ իւր պաշտօնակցաց մէջ իրմէ հանճարով կամ գործունէութեամբ գերազանց մէկը տեսնէ, այլ որպէս զի ինքն չարհամարհուի, կը հրամայէ միշտ և չինդրէ, միշտ ստորներ կուզէ ունենալ իրեն պաշտօնակից՝ այս ողորմելիներին ծածուկ իրենց առաջ կ'գովէ՝ կ'բարձրացնէ, իսկ հասարակութեան մէջ ճանճ մը կ'երևցնէ կամ. անամօթաբար վրաներ կ'ինդայ, որպէս զի միայն ինքն փառաւորուի։ Անափառն որ և իցէ բարեգործական ընկերութեանց մէջ բանի կ'երթայ կ'խառնուի, ոչ թէ բարեմտութեամբ նոցա գործոց մասնակցելու, այլ կամ իշամեղուի պէս օտարի վաստակ իրեն սեպհականելու, կամ յաչս ոամկաց փառաւորուելու, և կամ թէ բարերարելոց վերայ ժամանակին պարծանք մը ունենալու. եթէ այս մեր սիրամարդ ձևացած ագռաւն չընդունվի կամ խայտառակութեամբ դուրս ձգուի, էլ կեղտ չի մնար, որովք կ'սկսի արատաւորել ընկերութեան գովելի ձեռնարկութիւնները։ Շահասէրն փոքրիկ շահու համար բաղմամեայ բարեկամութիւն կ'ծախէ, սուտ խօսիլ ամօթ չի համարեր, իրեն խոստման կ'դրժէ, իւր երդմունքը ոտքի տակ կառնէ։ Շահասէրն ժամ մը յառաջ պաշտպանած անձը կամ գործը կ'պախարակէ և կ'արհամարհէ, ընդ հակառակն պախարակեալն կ'պաշտպանէ, ըստ հասարակաց առածին "կշնորհին որ կողմն ծանր գայ, այն կողմը կ'վազէ". ամենայն ցած խնդիրը յանձն կառնու, մինչև անգամ իւր տուած ստորագրութիւնն կ'լիզէ։ Շահասէրն յաջողութեան ժամանակ բարեկամին կ'մոռնայ, սեղանակից կ'լինի, շողոքորթութիւններ կ'անէ, բայց երբոր խեղճ բարեկամ թշուառութեան հանդիպի, կ'ձգէ նորանից կ'հեռանայ, խսպառ հայեցուած մը ցոյց չ'իտար, իրրև թէ բոլորովին հետ տեսնուած չէ. կ'նմանի ստուերին որ արեգական ճառագայթից ժամանակ կերևի, իսկ ամպամած օրերը կ'կորչի։ Շահասէրն սիրելոյն թշուառութեան վերայ կ'ուրախանայ